

PLIN009 – Strojový překlad

Automatické hodnocení kvality SP

Drobné kapitoly o SP

Vít Baisa

jaro 2012

Motivace

- **plynulost** (fluency) – je překlad plynulý, má přirozený slovosled?
- **adekvátnost** (adequacy) – zachovává překlad význam, nebo je změněn, nekompletní?
- **srozumitelnost** (intelligibility)
- neplést s **přesností** (precision) a **pokrytím** (recall)

Stupnice hodnocení

adekvátnost	
5	veškerý význam
4	většina významu
3	dostatečně významu
2	málo z původního významu
1	žádný význam

plynulost	
5	bezchybný jazyk
4	dobrý jazyk
3	nepřirozený
2	neplynulý jazyk
1	nesrozumitelný

Anotační nástroj

Judge Sentence

You have already judged 14 of 3064 sentences, taking 86.4 seconds per sentence.

Source: les deux pays constituent plutôt un laboratoire nécessaire au fonctionnement interne de l'ue .

Reference: rather , the two countries form a laboratory needed for the internal working of the eu .

Translation	Adequacy	Fluency
both countries are rather a necessary laboratory the internal operation of the eu .	☐ ☐ ☐ ☐ ☒ ☐ 1 2 3 4 5	☐ ☐ ☐ ☐ ☒ ☐ 1 2 3 4 5
both countries are a necessary laboratory at internal functioning of the eu .	☐ ☐ ☒ ☐ ☐ ☐ 1 2 3 4 5	☐ ☐ ☒ ☐ ☐ ☐ 1 2 3 4 5
the two countries are rather a laboratory necessary for the internal workings of the eu .	☐ ☐ ☐ ☒ ☐ ☐ 1 2 3 4 5	☐ ☐ ☐ ☒ ☐ ☐ 1 2 3 4 5
the two countries are rather a laboratory for the internal workings of the eu .	☐ ☐ ☒ ☐ ☐ ☐ 1 2 3 4 5	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☒ 1 2 3 4 5
the two countries are rather a necessary laboratory internal workings of the eu .	☐ ☐ ☒ ☐ ☐ ☐ 1 2 3 4 5	☐ ☐ ☒ ☐ ☐ ☐ 1 2 3 4 5
Annotator: Philipp Koehn Task: WMT06 French-English	<input type="button" value="Annotate"/>	
Instructions	5= All Meaning 4= Most Meaning 3= Much Meaning 2= Little Meaning 1= None	5= Flawless English 4= Good English 3= Non-native English 2= Disfluent English 1= Incomprehensible

Nevýhody ručního hodnocení

- ruční hodnocení je pomalé, drahé, subjektivní
- mezinotátorská shoda (MAS) ukazuje, že se lidé shodnou více na plynulosti než na adekvátnosti
- jiné hodnocení: je X lepší překlad než Y?
- → ještě větší MAS

Automatické hodnocení překladu

- výhody: rychlost, cena; nevýhody: měříme opravdu kvalitu?
- gold standard: ručně připravené referenční překlady
- kandidát c se srovnává s n referenčními překlady r_i
- paradox automatického hodnocení: úkol AHKSP odpovídá situaci, kdy má student hodnotit svou vlastní písemnou práci: jak pozná, v čem udělal chybu?
- různé přístupy: n -gramová shoda mezi c a r_i , editační vzdálenost, . . .

Pokrytí a přesnost na slovech

Nejjednodušší způsob automatického hodnocení

SYSTEM A: Israeli officials responsibility of airport safety

REFERENCE: Israeli officials are responsible for airport security

- přesnost

$$\frac{\textit{correct}}{\textit{output-length}} = \frac{3}{6} = 50\%$$

- pokrytí

$$\frac{\textit{correct}}{\textit{reference-length}} = \frac{3}{7} = 43\%$$

- f-score

$$\frac{\textit{precision} \times \textit{recall}}{(\textit{precision} + \textit{recall})/2} = \frac{.5 \times .43}{(.5 + .43)/2} = 46\%$$

Pokrytí a přesnost – nedostatky

metrika	system A	system B
přesnost	50%	100%
pokrytí	43%	100%
f-score	46%	100%

Nepostihuje se nesprávný slovosled.

BLEU

- nejznámější (standard), nejpoužívanější, nejstarší (2001)
- IBM, Papineni
- n-gramová shoda mezi referencí a kandidáty
- počítá se přesnost pro 1 až 4-gramy
- extra postih za krátkost (**brevity penalty**)

$$\text{BLEU} = \min \left(1, \frac{\text{output-length}}{\text{reference-length}} \right) \left(\prod_{i=1}^4 \text{precision}_i \right)^{\frac{1}{4}}$$

BLEU – příklad

SYSTEM A: Israeli officials responsibility of airport safety
 2-GRAM MATCH 1-GRAM MATCH

REFERENCE: Israeli officials are responsible for airport security

SYSTEM B: airport security Israeli officials are responsible
 2-GRAM MATCH 4-GRAM MATCH

metrika	system A	system B
přesnost (1gram)	3/6	6/6
přesnost (2gram)	1/5	4/5
přesnost (3gram)	0/4	2/4
přesnost (4gram)	0/3	1/3
brevity penalty	6/7	6/7
BLEU	0 %	52 %

Další metriky

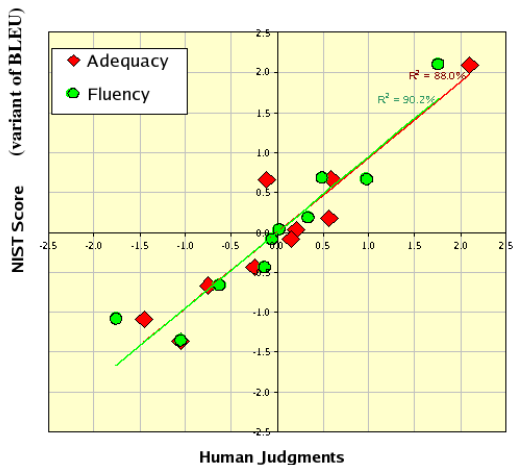
- NIST
 - NIST: National Institute of Standards and Technology
 - vážení shod n-gramů podle informační hodnoty
 - velmi podobné výsledky jako BLEU (varianta)
- NEVA
 - Ngram EVALuation
 - úprava BLEU skóre pro kratší věty
 - bere v potaz i synonyma (kladně hodnotí použití synonyma ve smyslu stylistické bohatosti)
- WAFT
 - Word Accuracy for Translation
 - editační vzdálenost mezi c a r
 - $WAFT = 1 - \frac{d+s+i}{\max(l_r, l_c)}$

Další metriky II

- TER
 - Translation Edit Rate
 - nejmenší počet kroků (smazání, přidání, prohození, změna)
 - $TER = \frac{\text{počet editací}}{\text{prům. počet ref. slov}}$
 - $r =$ dnes jsem si při fotbalu zlomil kotník
 - $c =$ při fotbalu jsem si dnes zlomil kotník
 - $TER = 4/7$
- HTER
 - Human TER
 - nejdříve ručně vytvořena r a na ni aplikováno TER
- METEOR
 - uvažuje synonyma (WordNet) a
 - morfologické varianty slov

Hodnocení hodnotících metrik

Korelace automatického hodnocení s manuálním.

Hodnocení hodnocení

Hodnocení překladu – EuroMatrix

		output language										
i n p u t	Danish 	BLEU 21.47	BLEU 18.49	BLEU 21.12	BLEU 28.57	BLEU 14.24	BLEU 28.79	BLEU 22.22	BLEU 24.32	BLEU 26.49	BLEU 28.33	
	BLEU 20.51	Dutch 	BLEU 18.39	BLEU 17.49	BLEU 23.01	BLEU 10.34	BLEU 24.67	BLEU 20.07	BLEU 20.71	BLEU 22.95	BLEU 19.03	
	BLEU 22.95	BLEU 23.40	German 	BLEU 20.75	BLEU 25.36	BLEU 11.88	BLEU 27.75	BLEU 21.36	BLEU 23.28	BLEU 25.49	BLEU 20.51	
	BLEU 22.79	BLEU 20.02	BLEU 17.42	Greek 	BLEU 27.28	BLEU 11.44	BLEU 32.15	BLEU 26.84	BLEU 27.67	BLEU 31.26	BLEU 21.23	
	BLEU 25.24	BLEU 21.02	BLEU 17.64	BLEU 23.23	English 	BLEU 13.00	BLEU 31.16	BLEU 25.39	BLEU 27.10	BLEU 30.16	BLEU 24.83	
	l a n g u a g e	BLEU 20.02	BLEU 17.09	BLEU 14.57	BLEU 18.20	BLEU 21.86	Finnish 	BLEU 22.49	BLEU 18.39	BLEU 19.14	BLEU 21.16	BLEU 18.65
		BLEU 23.73	BLEU 21.13	BLEU 18.54	BLEU 26.13	BLEU 30.00	BLEU 12.63	French 	BLEU 32.48	BLEU 35.37	BLEU 38.47	BLEU 22.68
		BLEU 21.47	BLEU 20.07	BLEU 16.92	BLEU 24.83	BLEU 27.89	BLEU 11.08	BLEU 36.09	Italian 	BLEU 31.20	BLEU 34.04	BLEU 20.26
		BLEU 23.27	BLEU 20.23	BLEU 18.27	BLEU 26.46	BLEU 30.11	BLEU 11.99	BLEU 39.04	BLEU 32.07	Portuguese 	BLEU 37.95	BLEU 21.96
		BLEU 24.10	BLEU 21.42	BLEU 18.29	BLEU 28.38	BLEU 30.51	BLEU 12.57	BLEU 40.27	BLEU 32.31	BLEU 35.92	Spanish 	BLEU 23.90
BLEU 30.35		BLEU 21.94	BLEU 18.97	BLEU 22.86	BLEU 30.20	BLEU 15.37	BLEU 29.77	BLEU 23.94	BLEU 25.95	BLEU 28.66	Swedish 	

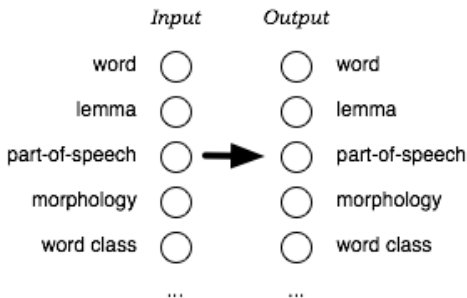
Hodnocení hodnocení

Hodnocení překladu podle jazykových párů – II

		Target Language																				
	EN	BG	DE	CS	DA	EL	ES	ET	FI	FR	HU	IT	LT	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SK	SL	SV
EN	↻	40.5	46.8	52.6	50.0	41.0	55.2	34.8	38.6	50.1	37.2	50.4	39.6	43.4	39.8	52.3	48.2	53.0	49.0	44.7	50.7	52.0
BG	61.3	↻	38.7	39.4	39.6	34.5	46.9	25.5	26.7	42.4	22.0	43.5	29.3	29.1	25.9	44.9	35.1	45.9	36.8	34.1	34.1	39.9
DE	53.6	26.3	↻	35.4	43.1	32.8	47.1	26.7	29.5	39.4	27.6	42.7	27.6	30.3	19.8	50.2	30.2	44.1	30.7	29.4	31.4	41.2
CS	58.4	32.0	42.6	↻	43.6	34.6	48.9	30.7	30.5	41.6	27.4	44.3	34.5	35.8	26.3	46.5	39.2	45.7	36.5	43.6	41.3	42.9
DA	57.6	28.7	44.1	35.7	↻	34.3	47.5	27.8	31.6	41.3	24.2	43.8	29.7	32.9	21.1	48.5	34.3	45.4	33.9	33.0	36.2	47.2
EL	59.5	32.4	43.1	37.7	44.5	↻	54.0	26.5	29.0	48.3	23.7	48.6	29.0	32.6	23.8	48.9	34.2	52.5	37.2	33.1	36.3	43.3
ES	60.0	31.1	42.7	37.5	44.4	39.4	↻	25.4	28.5	51.3	24.0	51.7	26.8	30.5	24.6	48.8	33.9	57.3	38.1	31.7	33.9	43.7
ET	52.0	24.6	37.3	35.2	37.8	28.2	40.4	↻	37.7	33.4	30.9	37.0	35.0	36.9	20.5	41.3	32.0	37.8	28.0	30.6	32.9	37.3
FI	49.3	23.2	36.0	32.0	37.9	27.2	39.7	34.9	↻	29.5	27.2	36.6	30.5	32.5	19.4	40.6	28.8	37.5	26.5	27.3	28.2	37.6
FR	64.0	34.5	45.1	39.5	47.4	42.8	60.9	26.7	30.0	↻	25.5	56.1	28.3	31.9	25.3	51.6	35.7	61.0	43.8	33.1	35.6	45.8
HU	48.0	24.7	34.3	30.0	33.0	25.5	34.1	29.6	29.4	30.7	↻	33.5	29.6	31.9	18.1	36.1	29.8	34.2	25.7	25.6	28.2	30.5
IT	61.0	32.1	44.3	38.9	45.8	40.6	26.9	25.0	29.7	52.7	24.2	↻	29.4	32.6	24.6	50.5	35.2	56.5	39.3	32.5	34.7	44.3
LT	51.8	27.6	33.9	37.0	36.8	26.5	21.1	34.2	32.0	34.4	28.5	36.8	↻	40.1	22.2	38.1	31.6	31.6	29.3	31.8	35.3	35.3
LV	54.0	29.1	35.0	37.8	38.5	29.7	25.3	34.2	32.4	35.6	29.3	38.9	38.4	↻	23.3	41.5	34.4	39.6	31.0	33.3	37.1	38.0
MT	72.1	32.2	37.2	37.9	38.9	33.7	48.7	26.9	25.8	42.4	22.4	43.7	30.2	33.2	↻	44.0	37.1	45.9	38.9	35.8	40.0	41.6
NL	56.9	29.3	46.9	37.0	45.4	35.3	49.7	27.5	29.8	43.4	25.3	44.5	28.6	31.7	22.0	↻	32.0	47.7	33.0	30.1	34.6	43.6
PL	60.8	31.5	40.2	44.2	42.1	34.2	46.2	29.2	29.0	40.0	24.5	43.2	33.2	35.6	27.9	44.8	↻	44.1	38.2	38.2	39.8	42.1
PT	60.7	31.4	42.9	38.4	42.8	40.2	60.7	26.4	29.2	53.2	23.8	52.8	28.0	31.5	24.8	48.3	34.5	↻	39.4	32.1	34.4	43.9
RO	60.8	33.1	38.5	37.8	40.3	35.6	50.4	24.8	26.2	46.5	25.0	44.8	28.4	29.9	28.7	43.0	35.8	48.5	↻	31.5	35.1	39.4
SK	60.8	32.6	39.4	48.1	41.0	33.3	46.2	29.8	28.4	39.4	27.4	41.8	33.8	36.7	28.5	44.4	39.0	43.3	35.3	↻	42.6	41.8
SL	61.0	33.1	37.9	43.5	42.6	34.0	47.0	31.1	28.8	38.2	25.7	42.3	34.6	37.3	30.0	45.9	38.2	44.1	35.8	38.9	↻	42.7
SV	58.5	26.9	41.0	35.6	46.6	33.3	46.6	27.4	30.9	38.9	22.7	42.0	28.2	31.0	23.7	45.6	32.2	44.2	32.7	31.3	33.5	↻

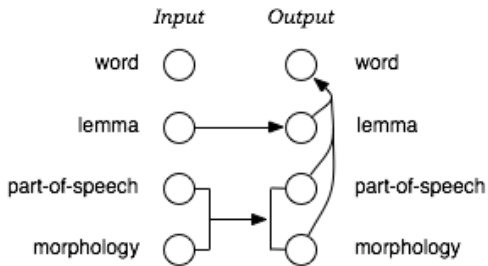
Faktorované překladové modely

- běžné SMT modely nevyužívají lingvistickou znalost
- využití lemmat, POS, kmenů překonává řídkost dat
- pomocí těchto dat lze lépe a přirozeněji modelovat překlad
- překlad mezi vektory namísto tokenů:

Faktorované překladové modely II

- v SMT jsou *domov* a *domovem* nezávislé tokeny
- ve FPM sdílí lemma, POS a část morf. informace
- mezi morf. bohatými jazyky lze překládat na úrovni lemat
- lemma a morfologická informace se přeloží nezávisle
- v cílovém jazyce se vygeneruje odpovídající slovní tvar

Implementováno v systému Moses.

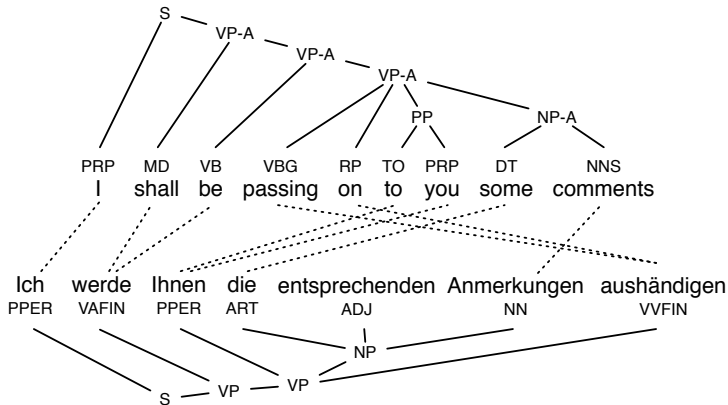
Tree-based překladové modely

- SMT překládá sekvence slov
- mnoho situací lze lépe vysvětlit pomocí syntaxe: přesun slovesa ve větě, gramatická shoda na velkou vzdálenost, . . .
- → překladové modely založené na syntaktických stromech
- aktuální téma, pro některé jazykové páry dává nejlepší výsledky

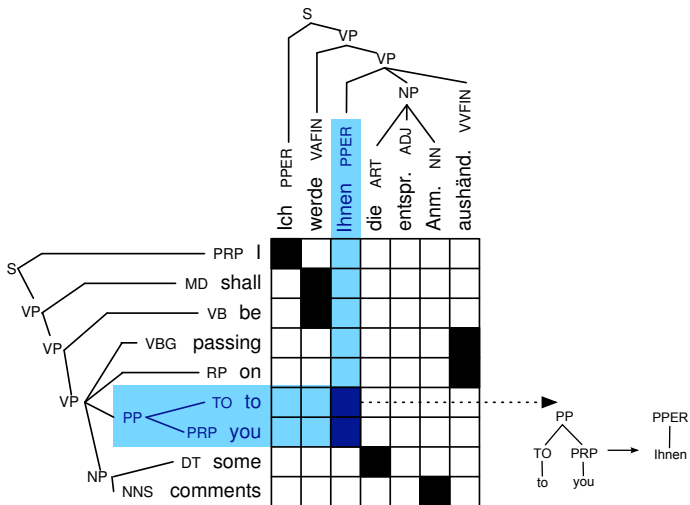
TBTM II – synchronní frázová gramatika

- EN pravidlo NP → DET JJ NN
- DE pravidlo NP → DET NN JJ
- synchronní pravidlo NP → DET₁ NN₂ JJ₃ | DET₁ JJ₃ NN₂
- koncové pravidlo N → dům | house
- smíšené pravidlo N → la maison JJ₁ | the JJ₁ house

Paralelní tree-bank

Extrakce syntaktických překladových pravidel

Hybridní systémy strojového překladu

- kombinace pravidlových a statistických systémů
- pravidlový překlad s post-editací statistickým systémem (např. vyhlazení jazykovým modelem)
- příprava dat pro SMT na základě pravidel, upravení výstupu SMT na základě pravidel

Computer-aided Translation

- CAT – computer-assisted (aided) translation
- mimo rámec strojového překladu
- využití počítače v procesu ručního překladu
- nástroje spadající pod CAT:
 - kontrolory pravopisu (překlepy): *hunspell*
 - kontrolory gramatiky: *Lingea Grammaticon*
 - správa terminologie
 - elektronické překladové slovníky: *Metatrans*
 - korpusové manažery: *Manatee/Bonito*
 - překladové paměti →

Překladová paměť

- databáze segmentů: nadpisy, fráze, věty, termíny
- které byly již dříve přeloženy → **překladové jednotky**
- výhody:
 - vše se překládá pouze jednou
 - snížení nákladů (opakované překlady manuálů)
- nevýhody:
 - většina systémů je komerčních
 - překladové jednotky nelze jednoduše získat
 - chyba v překladu se opakuje
- systém navrhuje překlad na základě přesné shody
- nebo shody na základě stejného kontextu
- systém může automaticky nahradit shodné segmenty

Otázky I

- Vyjmenujte alespoň 3 pravidlové systémy SP.
- Co znamená zkratka FAHQMT?
- Co přináší model IBM-2 oproti IBM-1?
- Popište princip *noisy channel* (vzorec, co je co).
- Uveďte alespoň 3 systémy hodnocení kvality SP.
- Uveďte typy překladu podle R. Jakobsona.
- Co tvrdí Sapir-Whorfova hypotéza?
- Co víte o Georgetownském experimentu?
- Uveďte alespoň 2 příklady morfologicky bohatých jazyků.

Otázky II

- Jaká je výhoda systému s interlinguou oproti transferovému systému? Načrtněte diagram překladu mezi 5 jazyky pro tyto 2 typy překladových systémů.
- Uveďte příklad problematického řetězce znaků pro tokenizaci češtiny.
- Co je to tagset?
- Co je to treebank?
- Co je to POS tagging?
- Co je to granularita významu?
- Jakou výhodu má prostorová reprezentace významu?

Otázky III

- Co je to WSD?
- Do jakých dvou skupin se dělí metody WSD?
- Načrtněte Vauquoisův trojúhelník a načrtněte do něj statistický SP typu IBM-1.
- Vysvětlete pojem garden path a vymyslete příklad pro češtinu (ne ze slajdu).
- Načrtněte závislostní strukturu pro větu *Máma mele malou Emu.*
- Co je to FrameNet?
- Co je to gisting.
- Načrtněte schéma statistického SP.

Otázky IV

- Uvedte alespoň 2 příklady zdrojů paralelních textů.
- Vysvětlete Zipfův zákon.
- Máme dvě kostky – modrou a zelenou a hážeme jimi zároveň. Jedna náhodná proměnná odpovídá číslu, které padne na zelené, druhá náhodná proměnná, co padne na modré kostce. Jde o závislé nebo nezávislé proměnné?
- Vysvětlete na příkladu Bayesovo pravidlo (uvedte vzorec).
- Co dělá *dekódovací algoritmus*?
- Napište vzorec nebo popište slovy *Markovův předpoklad*.
- ≥ 3 příklady častých trigramů (slovních) pro češtinu.
- ≥ 3 příklady častých trigramů (znakových) pro angličtinu.

Otázky V

- Pro kvalitu jazykového modelu chceme nízkou nebo vysokou perplexitu?
- Napište zarovnávací funkci pro dvojici frází *very small house* a *velmi malý dům*.
- Vysvětlete princip a kroky EM algoritmu.
- Popište stručně IBM modely 1–5.
- Načrtněte matici zarovnání slov pro věty *I am very hungry.* a *Jsem velmi hladový.*
- ...

Finale

- 1 Domluva termínů.
- 2 Zpětná vazba.
 - Co chybělo.
 - Co nemuselo být.
 - Co bylo špatně.
 - Co by mělo být jinak.
 - Byly prezentace přínosné?
 - Byly stránky přínosné?
 - Byly slajdy přehledné?
 - Byl výklad srozumitelný?
 - Mám připravit studijní text ze slajdů?